

תוכן עניינים

1	שער א': כללי
1	פרק א': הממסד הרפואי ויחסי חולה-רופא
3	פרק ב': עיסוק ברפואה
3	1. הגדרת המונח "עיסוק ברפואה"
3	2. מהות תפקידו וחובתו של הרופא
5	שער ב': רישוי
5	פרק א': רישוי רופאים - כללי
9	פרק ב': חוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008
9	1. הדין
33	2. כללי
	3. תכליתו הספציפית של חוק ההסדרה, אל מול תכליתו הכללית של החוק, הנגזרת מחוק יסוד: חופש העיסוק
34	פרק ג': תקנות הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות (נושאי בחינות), התש"ע-2009
37	פרק ד': פקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976
57	פרק ה': תקנות הרופאים (פרסומת אסורה), התשס"ט-2008
	פרק ו': תקנות הרופאים (אישור תואר מומחה ובחינות), התשל"ג-1973
61	פרק ז': דוגמאות ותקדימים
75	1. קלינאות תקשורת - סירוב להענקת רישיון - תוקפו של תואר ראשון בקלינאות תקשורת שקיבלה העותרת בחוץ-לארץ לאור סעיף 58 לחוק ההסדרה - העתירה נדחתה
78	2. מתחם שיקול-הדעת של המנהל הכללי של משרד הבריאות
	3. תוקפן של תעודות הכרה שניתנו טרם החוק - קלינאית תקשורת - דחיית עתירה
81	4. היעדר עיסוק ברפואה - אין בו כדי לשלול את ההשכלה הרפואית כנתון למתן רישיון - המערערת ביקשה להיבחן בבחינות הרישוי ברפואה כ-14 שנה לאחר שסיימה את לימודיה בחוץ-לארץ - הערעור התקבל
83	5. מרפא בעיסוק - בקשת רישוי
86	6. הכרה בלימודי רפואה באוניברסיטה הארמנית-רוסית
88	7. הרשעה בעבירת משמעת - קבלת רישיון או רישיון חלופי צר
90	8. אי-קבלת תואר מומחה
92	9. חובת ההנמקה על עררים שהוגשו על תוצאות הבחינה העיונית הממשלתית במקצועות הבריאות - העתירה התקבלה בחלקה
94	

10	העותרת לא החזיקה בתעודת הכרה במקצוע ולא עמדה בתנאי סעיף
58	לחוק ההסדרה - העתירה נדחתה
95	שליטת ציון המגן בחינה לסטאז
99	אוניברסיטת אל-קודס - איננה אוניברסיטה חו"ל
101	כשלוך בבחינה - היעדר "עיסוק ברפואה"
103	פטור עקב תעודת מומחה
105	בחינה מועד ב'
107	פטור מעמידה בבחינות
108	
111	שער ג': רפואת שיניים - רישוי ומשמעת
111	פרק א': כללי
113	פרק ב': תחומיה של רפואת השיניים
113	1. רפואת שיניים לילדים
113	2. אנדודונטיה
113	3. פריודונטיה
113	4. רפואת הפה
113	5. אורתודנטיה
114	6. כירורגיית פה ולסת
114	7. שיקום הפה
114	8. שיקום פנים ולסתות
114	9. שיכוך כאב
115	פרק ג': פקודת רופאי השיניים (נוסח חדש), תשל"ט-1979
129	פרק ד': תקנות רופאי שיניים
129	1. תקנות רופאי השיניים (בחינת רישוי), התשנ"ב-1992
	2. תקנות רופאי השיניים (הגדרת תחום עבודתם של טכנאי השיניים והסדרתה), התשמ"ו-1986
134	3. תקנות רופאי השיניים (מרפאות של תאגידיים), התשנ"ג-1993
141	4. תקנות רופאי שיניים (סדרי דיון בוועדה רפואית), התשל"ז-1977
147	5. תקנות רופאי שיניים (סדרי דין בדיון משמעת), התשל"ז-1977
148	6. תקנות רופאי השיניים (תנאים למתן פטור מחובת בחינה), התשע"ו-2016
149	
	פרק ה': רישיון ניהול מרפאות שיניים באמצעות תאגידיים לטכנאי שיניים
151	1. כללי
151	2. עתירה לקבלת רשיונות לניהול מרפאות שיניים באמצעות תאגידיים - העתירה נדחתה ברובה
154	
161	פרק ו': עבירות משמעת וענישה
161	1. דרישת ההגיונות מאדם המבקש להיות רופא
162	2. שימוש בכינוי ללא הרשאה
163	3. שימוש שלא כדין בתואר פרופסור - הערעור התקבל בחלקו

4. שימוש בתואר פרופסור לרפואת שיניים שלא כדין - התביעה נדחתה.....	166
5. העותר עסק ברפואת שיניים ללא רישיון במשך תקופה ממושכת, והציג רישיון מזויף - העתירה נדחתה.....	166
6. נדחה ערעור מחמת התליית רישיון רופא שיניים - אין כל עילה להתערבות ערכאת ערעור.....	168
7. נדחתה בקשה לביטול הרשעה - הנאשם לא הצביע על נזק קונקרטי.....	169
8. נדחה ערער - אין מקום לדחות את הממצאים העובדתיים שנקבעו בפסק-הדין, ממצאים אלה תומכים במסקנות המשפטיות.....	170
9. רופא זכאי לפיצויי פיטורים משום שאולץ להתפטר מניהול אחת מהמרפאות שניהל.....	171
10. נדחתה עתירה - רישונו של המבקש, רופא במקצועו, יותלה לתקופה של חודש ימים.....	173
11. הרשעה בפליליים - נדחתה בקשה לרשות לערער ב"גלגול שלישי".....	174
12. חמישה חודשי עבודות שירות לטכנאי שיניים שביצע טיפולי שיניים ל-21 מטופלים מבלי שיש רישיון לעסוק ברפואת שיניים.....	176
פרק ז': ארנונה למרפאות שיניים.....	179
שער ד': אחריות מקצועית של רופא השיניים - עילות תביעה שונות.....	181
פרק א': מבוא.....	181
פרק ב': רשלנות רפואית.....	183
1. עוולת הרשלנות - עקרונות כלליים.....	183
2. העוולה - גווייה ומרכיביה - מושגי-יסוד.....	184
2.1 כללי.....	184
2.2 יעילות תחילה.....	186
2.3 חובת זהירות כללית.....	187
2.4 שיקולי מדיניות.....	188
2.5 צפיות.....	190
2.6 הבחנה בין סוגי הצפיות.....	190
2.7 הגישה המסורתית והאלטרנטיבה.....	191
פרק ג': חובת הזהירות - תנאי ראשון.....	193
1. כללי.....	193
2. חובת זהירות מושגית.....	194
3. חובת זהירות קונקרטית.....	194
פרק ד': הפרת חובת הזהירות - תנאי שני.....	197
1. כללי.....	197
2. היפר חובה חקוקה.....	197

198.....	3. דרישת הצפיות
199.....	פרק ה': קיומו של קשר סיבתי - תנאי שלישי
199.....	1. כללי
199.....	2. קשר סיבתי-עובדתי
200.....	3. קשר סיבתי-משפטי
200.....	3.1 כללי
200.....	3.2 מבחן הצפיות
200.....	3.3 מבחן הסיכון
200.....	3.4 מבחן השכל הישר
201.....	4. סיבתיות עמומה
202.....	5. עיקרון ה"גולגולת הדקה"
203.....	6. גורם זר מתערב
205.....	פרק ו': הוכחת הנזק - תנאי רביעי
207.....	פרק ז': רשלנות רפואית - עקרונות כלליים
207.....	1. מבוא
207.....	2. חובת זהירות מושגית
208.....	3. חובת זהירות קונקרטיית
209.....	4. "רופא סביר"
213.....	5. "מעמדו" של המזיק
214.....	6. הנוהג המקובל או הפרקטיקה המקובלת
215.....	7. ההכרעה בין מספר גישות/אסכולות
219.....	8. קיומו של קשר סיבתי, עובדתי ומשפטי
221.....	פרק ח': נזק ראייתי
221.....	1. מבוא
221.....	2. דוקטרינת הנזק הראייתי
229.....	פרק ט': רשלנות רפואית - נטל ההוכחה - נזק ראייתי
229.....	1. מבוא
230.....	2. היעלמותם, שיבושם, ותיעוד חסר של מסמכים רפואיים ותיעוד רפואי לקוי
238.....	3. אי-ביצוע בדיקה
241.....	4. ניתוח שלא היה בו כל צורך
242.....	5. נזק ראייתי שגרמו התובעים לנתבעים
243.....	6. דלות הרישומים בעת ניתוח
244.....	7. היעדר חתימת רופא על טופס הסכמה
245.....	8. נזק ראייתי - דחיית הטענה
251.....	פרק י': אשם תורם
251.....	1. מהו אשם תורם
255.....	2. המדד לאשם התורם
256.....	3. קיומו של האשם התורם

256.....	3.1 התנאי לבדיקת אשם תורם
256.....	3.2 המבחנים לבדיקת אשם תורם
258.....	3.2.1 מבחן האדם הסביר - האם אדם סביר היה נזהר יותר באותו עניין
258.....	3.2.2 מבחן מידת האשמה
260.....	4. רשלנות רפואית
263.....	פרק י"א: הקטנת הנזק
271.....	שער ה': עוולת התקיפה
271.....	פרק א': מבוא
275.....	פרק ב': ההגנה - סעיף 24 לפקודת הנזיקין
277.....	פרק ג': ניסוחו של כתב התביעה בעוולת התקיפה ונטל ההוכחה
279.....	פרק ד': הסכמה מדעת לטיפול רפואי - סעיף 13 לחוק זכויות החולה
285.....	שער ו': הפרת חובה חקוקה
285.....	פרק א': מבוא
287.....	פרק ב': חובת הפירוט
289.....	פרק ג': הסכמה מדעת לטיפול רפואי - סעיפים 13 עד 16 לחוק זכויות החולה
295.....	פרק ד': טענת זיוף
297.....	פרק ה': חובת ניהול רשומה רפואית - סעיף 17 לחוק זכויות החולה
299.....	פרק ו': סודיות רפואית - סעיף 19 לחוק זכויות החולה
301.....	שער ז': רופא השיניים, המטופל וחוק זכויות החולה
301.....	פרק א': מטרת החוק - סעיף 1 לחוק
301.....	1. מבוא
302.....	2. מטרת החוק - סעיף 1 לחוק
303.....	פרק ב': הגדרות - סעיף 2 לחוק
307.....	פרק ג': הזכות לטיפול רפואי - סעיף 3 לחוק
311.....	פרק ד': איסור הפליה - סעיף 4 לחוק
315.....	פרק ה': טיפול רפואי נאות - סעיף 5 לחוק
317.....	פרק ו': מידע בדבר זהות המטפל - סעיף 6 לחוק
319.....	פרק ז': דעה נוספת - סעיף 7 לחוק
321.....	פרק ח': הבטחת המשך טיפול נאות - סעיף 8 לחוק
323.....	פרק ט': קבלת מבקרים - סעיף 9 לחוק
325.....	פרק י': שמירה על כבודו ופרטיותו של המטופל - סעיף 10 לחוק
327.....	פרק י"א: טיפול רפואי במצב חירום רפואי או סכנה חמורה - סעיף 11 לחוק
329.....	פרק י"ב: בדיקה רפואית בחדר מיון - סעיף 12 לחוק

פרק י"ג: הסכמה מדעת לטיפול רפואי ואופן מתן הסכמה מדעת - סעיפים 13 ו-14 לחוק	331
1. מבוא	331
2. הסכמה מדעת בראי עוולת התקיפה	333
3. הסכמה מדעת בראי עוולת הרשלנות	337
4. הסכמה מדעת בראי דיני החוזים	339
5. הסכמה מדעת בראי הפרת חובה חקוקה	339
6. הסכמה מדעת במסגרת קודים אתיים	340
7. השיקולים בעד הרחבת חובת הגילוי	340
8. השיקולים נגד הרחבת חובת הגילוי	341
9. היקפה של חובת הגילוי	343
10. מהו המבחן הראוי להיקף חובת הגילוי?	352
11. מהו המבחן המוצע?	356
12. הסכמה מדעת - חובת הגילוי - באספקלריית ע"א 1303/09 מרגלית קדוש נ' בית-החולים ביקור חולים ואח' - פסק-דין של כב' השופט י' עמית	358
12.1 מיפוי העילה של הסכמה מדעת במסגרת עילות תביעה בגין רשלנות רפואית	358
12.2 הסכמה מדעת - כללי	359
12.3 הסכמה מדעת במסגרת עוולת התקיפה	360
12.4 הסכמה מדעת במסגרת עוולת הרשלנות	361
12.5 הסכמה מדעת במסגרת דיני החוזים	362
12.6 הסכמה מדעת בחוק זכויות החולה והפרת חובה חקוקה	363
12.7 הסכמה מדעת במסגרת קודים אתיים	365
12.8 היחס בין העילות השונות המהוות אכסניה לדוקטרינת ההסכמה מדעת	366
12.9 שיקולים בעד ונגד הרחבת חובת הגילוי לצורך הסכמה מדעת	368
12.10 היקף חובת הגילוי והמבחנים לקביעתו	371
12.11 היקפה של חובת הגילוי - מגמות בפסיקה	373
12.12 הראוי להיקף חובת הגילוי	383
12.13 המבחן המוצע	386
12.14 כללי עזר ושיקולים נוספים	388
12.15 מבחני הקשר הסיבתי - סיבתיות ההחלטה	390
13. סיבתיות ההחלטה - מבחני הקשר הסיבתי	392
פרק י"ד: טיפול רפואי ללא הסכמה - סעיף 15 לחוק	395
פרק ט"ו: מינוי בא-כוח למטופל - סעיף 16 לחוק	399
פרק ט"ז: חובת ניהול רשומה רפואית - סעיף 17 לחוק	401
פרק י"ז: זכות המטופל למידע רפואי - סעיף 18 לחוק	405

407	פרק י"ח: שמירת סודיות רפואית - סעיף 19 לחוק
409	פרק י"ט: מסירת מידע רפואי לאחר - סעיף 20 לחוק
413	פרק כ': ועדת בדיקה וועדת בקרה ואיכות - סעיפים 21 ו-22 לחוק
417	פרק כ"א: השגה - סעיף 23 לחוק
419	פרק כ"ב: ועדות אתיקה - סעיף 24 לחוק
421	פרק כ"ג: אחראי לזכויות המטופל - סעיף 25 לחוק
423	פרק כ"ד: אחריות מנהל מוסד רפואי - סעיף 26 לחוק
425	פרק כ"ה: הוראות לגבי כוחות הביטחון - סעיף 27 לחוק
427	פרק כ"ו: עונשין ועוולה אזרחית - סעיפים 28 ו-28א לחוק
429	פרק כ"ז: שמירת דינים - סעיף 29 לחוק
431	פרק כ"ח: תחולה על המדינה - סעיף 30 לחוק
433	פרק כ"ט: שינוי התוספת - סעיף 31 לחוק
435	פרק ל': ביצוע ותקנות - סעיף 32 לחוק
437	פרק ל"א: תקנות זכויות החולה (דרכי מינוי, תקופת כהונה, וסדרי עבודה של ועדות אתיקה), התשנ"ז-1996
	שער ח': דוגמאות ותקדימים - רשלנות רפואית והפרת הוראות חוק
441	זכויות החולה
1.	הנתבע ישלם לתובעת פיצויים בסך 24,161 ש"ח - הפגיעה באוטונומיה של התובעת היתה ברף הנמוך
2.	לא אירע "מקרה ביטוח", שעה שלא התקבלה הודעה בתוך תקופת הביטוח ומשכך, פוליסת הביטוח אינה חלה
3.	התקבלה תביעה באופן חלקי - נגרמה לתובעת עגמת נפש בגין התנהלות זו של הנתבעת - התנהלות שאף הביאה לבזבז זמן ולטרטור, המזכים אותה בפיצוי
4.	נדחתה תביעה - המערער אינו יכול להוכיח עניין שברפואה
5.	הנתבע לא צירף כל חוות-דעת או כל אסמכתא לטענותיו. לא די בטענות בעל-פה
6.	התביעה הועברה לדיון בבית-המשפט השלום בחיפה - ניהול תביעה בגין רשלנות רפואית בטיפול, אינה מתאימה לדיון במסגרת בית-המשפט לתביעות קטנות
7.	התביעה התקבלה - נתגלתה רמה מקצועית שאינה עומדת בנורמות הרפואיות הסבירות והמקובלות
8.	התביעה נמחקה - כתב התביעה נעדר את המסכת העובדתית הדרושה כדי לנסח עילת תביעה שלמה
9.	ניתנה לנתבע רשות להגן מפני התביעה למרות כי לכאורה אין לנתבע הגנה
10.	הנתבעים התרשלו בטיפול השיניים שנתנו לתובעת, והם אחראים לנזקים שנגרמו לתובעת בשל הטיפול הרשלני

11. טיפול שיניים רשלני - בית-משפט השלום חייב את הרופא לפצות את המטופל בשל נזקיו בסך של 142,350 ש"ח לאחר ניכוי 35% אשם תורם.....	453
12. הנתבע התרשל בחלק מהטיפול אשר העניק לתובע, וכפועל יוצא ממסקנה זו זכאי התובע לפיצוי בגין הטיפול הכושל אשר בוצע לו.....	455
13. התביעה התיישנה כלפי הנתבעים כולם.....	456
14. הנתבע התרשל בחלק מהטיפול אשר העניק לתובע, וכפועל יוצא ממסקנה זו זכאי התובע לפיצוי.....	457
15. רופאי שיניים ישלמו למטופלת פיצויים בסך 132,000 ש"ח - טופלה שלא בהתאם לפרקטיקה הרפואית המקובלת.....	458
16. המומחה יידרש גם להתייחס לסוגיה הרפואית של נפקות אובדן הצילום.....	460
17. שאלת אופן ביצוע החישוב המדויק אינה מצדיקה מתן רשות ערעור.....	461
18. אומצו מסקנותיו של מומחה מטעם בית-משפט בנוגע להיקף הטיפולים הנדרשים בעקבות איכותו הירודה של הטיפול אשר ניתן לתובעת.....	462
19. נדחתה בקשת רשות ערעור - החלטת בית-המשפט מצויה בתחום שיקול-דעתה של הערכאה הדיונית, שהעדיף שיקול אחד על-פני השני.....	464
20. התובע הרים את הנטל להוכיח כי בינו לבין הנתבע נעשה הסכם לסיום שותפותו של התובע.....	464
21. רצה בעל דין להוכיח עניין שברפואה לביסוס טענה מטענותיו, יצרף לכתב טענותיו תעודת רופא או חוות-דעת של מומחה.....	465
22. לא הוכח כי התרשל בטיפול הרפואי אשר הוענק לנתבע.....	467
23. עלה בידי התובעת להוכיח כי הנתבע פעל ברשלנות.....	468
24. אין מקום להתערב במסקנת ערכאות קמא, שפטרו את אליהו מלשפות את המבקש בגין עלות הטיפול שנדרש להחזיר לתובעת.....	470
25. לאור הפערים בין חוות-הדעת של הצדדים, ולאחר שניסיון הצדדים לסיים התיק בפשרה לא צלח - מונה מומחה מטעם בית-משפט.....	471
26. הנתבע ביצע בתובע עקירה באופן רשלני, התרשל בטיפול שנתן לו, ומשהתגלה הנזק ניסה להסתיר את מעשיו.....	472
27. פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה - 10,000 ש"ח.....	473
28. פיצוי על-סך 50,708 ש"ח כתוצאה מרשלנות רפואית בטיפולי שיניים.....	474
29. מדובר בתביעת סרק, קנטרנית, נעדרת עילה ומופרזת בסכומה....	476
30. נדחתה בקשה למתן רשות ערעור - המבקש לא המציא חוות-דעת רפואית מתאימה על-מנת להוכיח טענותיו שברפואה.....	477
31. מצב הדברים אינו מצדיק אי מינוי מומחה.....	477

32.	בקשת העותרת 2 תוחזר לדיון והכרעה של המשיבים	479
33.	התביעה נדחתה - התובע לא הוכיח את טענותיו	480
34.	פיצוי בגין עוגמת נפש - 1,000 ש"ח	481
35.	נדחתה בקשה לביטול מינוי מומחה מטעם בית-משפט - המינוי נעשה על יסוד הסדר אליו הגיעו הצדדים ואשר עדיין עומד על-כנו	482
36.	התביעה נדחתה - אין כל חוות-דעת מקצועית כדי לתמוך ברשלנות הנטענת מצד הנתבעת	483
37.	בית-משפט התערב בפסיקת הפיצוי בראשי הנזק הבאים: הוצאות בלתי-צפויות, היעדר הסכמה מדעת, הטיפול המיטבי, הקשר הסיבתי בין הנזק למחלת החניכיים, שכר הטרחה	484
38.	נדחתה תביעתה הנויקית של התובעת - כלל לא הונחה תשתית ראייתית שתראה כי יש לזכות את התובעת בסעד החרגי של פסיקת פיצוי עונשי	486
39.	לאור טיב חלק מהמחלוקות בין המומחים, יש מקום למינוי מומחה מטעם בית-המשפט	487
40.	נדחתה התביעה נגד הנתבע מחמת אי הרמת הנטל - התקבלה התביעה נגד נתבעת 2 תשלם לתובעת סך 40,000 ש"ח	488
41.	התביעה נדחתה - התובעת סבלה מכאבים ובעיות בחניכיים אחרי הטיפול של הנתבע, אך אין די בכך לקבוע שהוא התרשל בטיפול	489
42.	נפסקו לזכות המערערת פיצויי קיום ולא פיצויי הסתמכות	490
43.	רופא שיניים יפצה מטופלת במאות אלפי שקלים עקב רשלנות בביצוע טיפולי שיקום בלסת התחתונה	491
44.	נדחתה תביעה לפסילת חוות-דעת - הטענות לפיהן בין המומחים קיימת מערכת יחסים הדוקה שגויות מיסודן במישור העובדתי	493
45.	תיקון כתב התביעה עשוי להביא לבירור של השאלות אשר באמת שנויות במחלוקת בין הצדדים	495
46.	הנתבע התרשל בביצוע הטיפול הרפואי ובמעקב אחר פיה של התובעת - פיצוי בסך 255,000 ש"ח	497
47.	טיפול שיניים רשלני	498
48.	שירותי בריאות כללית - טיפול שיניים רשלני - התביעה התקבלה - בית-המשפט פסק לתובעת סך של 1,908,340 ש"ח	498
49.	תביעה בגין נזקי גוף שנגרמו לו, לטענתו, בעקבות טיפולי שיניים אשר נערכו אצל הנתבע, רופא שיניים מורשה - התובע טען כי הטיפולים, אשר ניתנו לסירוגין במשך אותה תקופה ארוכה, כל פעם באזור אחר בפיו, התגלו כליקויים ורשלניים, וגרמו לו נזקים גדולים ובלתי-הפיכים, זאת ללא קיומה של כל תכנית טיפולית וללא כל הסבר	500

50. הנתבע מס' 1 הרכיב לתובעת תותבת בלסת התחתונה, שככל הנראה היתה חסרת שיניים לחלוטין, בתחילת הטיפול במרפאה. התותבת נדרשה על-פי הנתבע לתיקונים רבים, והשיקום הזמני שביצע הנתבע מס' 1 היה לקוי בהיעדר התאמה 502

51. בסיום הטיפול הנתבע (המנוח) הבהיר כי תחושת העיוות בפנים תחלוף תוך מספר שעות ונתן לו מרשם לאנטיביוטיקה. לאחר ששב התובע לביתו שם לב שפניו מעוותות, השפה התחתונה מצד ימין שמוטה והעין הימנית לא נסגרת 505

52. תביעה לרשלנות רפואית, שתמציתה טענות לרשלנות בטיפול הרפואי, היעדר הסכמה מדעת ופגיעה באוטונומיה במסגרת טיפול שיניים שביצע הנתבע בתובעת 507

53. התובע טופל על-ידי הנתבע - רופא שיניים במקצועו - במהלך שנת 2016, מחודש פברואר ועד לחודש דצמבר. מצבו הדנטלי של התובע היה בכי רע, ונדרש לו טיפול שכלל עקירות ושתלים בלסת העליונה ובלסת התחתונה, ושיקום על גבי השתלים. הנתבע ביצע עקירות ושתלים בשתי הלסתות וטיפול משקם (כתרים) בלסת העליונה 509

54. האם מותר לרופא להפסיק את המשך הטיפול עקב חוב כספי של המטופל? 511

55. בין אם במועד הרלבנטי לתביעה, מרפאת השיניים של התובעים בנהריה הוגדרה "מרפאה ייחודית" ובין אם "רופא הסכס", ברי כי בעת שהוצעה לכ"א מהנתבעים תכנית טיפולים אישית במרפאת התובעים בנהריה, הם היו מבוטחים בביטוח שיניים בר-תוקף, והם הביעו את הסכמתם המפורשת לביצוע תכנית הטיפול האישית שהוצעה להם במרפאה בהתאם לתנאי הפוליסה 518

56. בית-המשפט סבר כי טענות התובעת בדיון יסודן. תשובתו של הנתבע, כי תכנית הטיפול היא תכנית בעל-פה הינה עדות לאי-רישום תקין של רשומה רפואית. משכך, יש להעביר את נטל השכנוע אל פתחו של הנתבע 518

57. בפני בית-המשפט לא הונחו ראיות ממשיות שמתוכן ניתן להסיק כי חירור הכתר בוצע על-ידי ד"ר א"ק באופן הסוטה מן האופן שבו היה מבצע זאת כל רופא סביר אחר. אין חולק כי סמוך לאחר ביצוע הטיפול, לא נחזה בכתר כל סדק או שבר שהוא 518

58. גיליון הטיפולים של התובע מלמד כי התובע הגיע לקבלת טיפול מספר פעמים במהלך חודש פברואר לאחר קבלת התותבת הזמנית ומאז חודש ספטמבר 2020 הגיע מספר פעמים בכל חודש לטיפולים שונים עד לקבלת התותבת בחודש פברואר ועל-כן אין לקבל את הטענה כי הוא נתקל ביחס מזלזל ולא שירותי 519

59. בית-המשפט לא התרשם כי הנתבע התרשל בתפקידו וגם לו היה טועה בהפעלת שיקול-דעת הרי שלא כל טענות משמעותה רשלנות 519

60. עיון בחוות-דעת מומחה בית-המשפט מלמד, כי היא כוללת גם עלויות עתידיות של החלפת מבנים וכתרים פעם אחת בחיים - בית-המשפט לא סבר שיש לפסוק לתובעת פיצוי בגין עלות טיפול זה 519

61. בטרם תחילת הטיפול, הנתבע הפנה את התובעת לצילום C.T. לשתי הלסתות. הצילום בוצע ביום 19.05.15 ולאחר שנמסר לנתבע, ציין הוא בפני התובעת, שיש לעקור את השיניים ולבצע שתלים בשתי הלסתות, כשהטיפול יימשך כשנתיים וחצי ועלותו 25,000 ש"ח. סכום זה שולם לנתבע במשך תקופת הטיפול, בעוד שהתובעת, לשיטתה, לא קיבלה תמורה ראויה. אף נהפוך הוא. הטיפול לא היה סביר וגרם לה נזקים מיותרים 520

62. עיון במסמכים שצורפו לכתב התביעה מעלה כי הטיפול בבנו של התובע הסתיים עוד בפברואר 2018 והקיבוע התחתון הוסר לבקשתו של התובע ביולי 2020, ורק בחודש דצמבר 2020 נבחנו שיני המטופל על-ידי המומחה הנוסף. אין לפני כל ראיה ממנה ניתן ללמוד כי הטיפול שניתן לבנו של התובע היה לא תקין או רשלני וכי לא בוצע בהתאם למקובל 521

63. בדיון נטען על-ידי עדי הנתבע כי בדף ההסבר לניתוח לא מצויין כי על המטופל להיות בצום מלא וכי הדבר נאמר בשיחה בעל-פה ובכך, הפר הנתבע את חובת הזהירות המוטלת עליו כלפי התובע 521

64. מומחה בית-המשפט קבע וקביעתו לא נסתרה כי הנתבע ביצע מחדלים רבים בתיעוד הטיפול בתובעת. לנוכח קביעתו ולאור ההלכה הפסוקה, אין ספק כי היעדר תיעוד רפואי מספק, יש בו להעביר אל כתפי הנתבע להוכיח את אותה אינפורמציה שאין אפשרות ללמוד עליה מהחסר ברישום. למותר לציין כי לנוכח קביעות מומחה בית-המשפט, הרי שממילא לא עמד הנתבע בנטל שהועבר אליו 522

65. טיפול שיניים עקב כאבים מהם סבל באותה תקופה בצד השמאלי של הלסת התחתונה - טענת התיישנות - התביעה נדחתה 522

66. אין מחלוקת שלנתבע אין ולא היה רישיון לעסוק ברפואה בישראל. ואולם בעובדה זו לבדה אין די, שכן היעדר רישיון לעסוק ברפואה אינו מוליד בהכרח עילת רשלנות או עילה של הפרת חובה חקוקה 525

67. עיון בטופס ההסכמה שהוגש מלמד כי התובע הוחתם ביום 05.09.12 על טופס הסכמה לביצוע טיפול תוך שימוש במשתלים דנטליים שכלל עקירה של שן 11 והשתלה מיידית. מכאן, שבטופס ההסכמה אוזכרו שני שלבי הטיפול שבוצעו לתובע במהלך טיפול אחד. כמו-כן, הצהיר התובע בטופס כי הוסברו לו על דרכי הטיפול החלופיות האפשריות ואלה נשקלו על ידו טרם הבחירה בטיפול המצויין בטופס. חתימתו של התובע מתנוססת על גבי הטופס במקום המיועד לה ויש בה כשלעצמה משום חזקה לכך שנמסר ההסבר 525

68. בקשת התובעת למתן פטור מהגשת חוות-דעת רפואית - לא מצאתי שמקרה זה הוא אחר מאותם מקרים חריגים. לא מדובר בתחום מיוחד בו קיים קושי לאתר מומחה; וכפועל יוצא, לא מדובר בעלות מיוחדת נוכח נדירות התחום. נהפוך הוא. מדובר בתחום רפואת שיניים/כירורגית פה ולסת הכולל מומחים רבים, הנוהגים תדיר לערוך חוות-דעת גם מטעם תובעים. התובעת אף לא טוענת אחרת - הבקשה נדחתה.....526

69. על מבקש גילוי מסמך זה או אחר לעמוד במבחן דו-שלבי: בשלב הראשון עליו להוכיח לכתחילה כי המסמך המבוקש "עשוי להיות רלבנטי" לבירור התביעה, ואם צלח שלב זה, תעמוד לפתחו של בית-המשפט שאלת בירור החיסיון הנדרש. בית-המשפט יכריע בסוגיה, על-ידי מציאת האיזון בין הערך המצופה מגילוי המסמך ותרומתו לחקר האמת ויקבע האם ערך זה גובר על החשיבות בחסיונו.....526

70. העובדה שהתובע פנה לרופא אחר, וקיבל טיפול בשן, שלא ברורה מהותו והיקפו, ואם הוא אכן קשור לטיפול שהנתבע עצמו ביצע, אין בה כדי להוכיח כי נפל פגם כלשהוא בעבודת הנתבע.....526

71. מקובלת על בית-המשפט גרסת התובע כי נגרמה לו עוגמת נפש בעקבות המעבר בין הרופאים, התקופה שבה נאלץ להתמודד ללא שיניים, ונדרש להמתין זמן רב עד אשר הנתבעת פעלה לקדם את ענייניו אצל רופא אחר. כן מקובלת על בית-המשפט גרסת התובע כי חש אי-נוחות מן התותבת שסופקה לו ונאלץ לא להשתמש בה, וזאת מבלי לגרוע מטענות הנתבעת כי התובע הוזמן למרפאה לריפוד והתאמת התותבת, ולא הגיע.....527

72. חובת התייעוד הרפואי בכלל ותייעוד בתחום רפואת השיניים בפרט היא נורמה המעוגנת היטב, בהרמוניה חקיקתית, בחוק זכויות החולה, בפקודת בריאות העם, בפקודת רופאי השיניים ובהנחיות משרד הבריאות המפורטת, וממשיכה לתת את ביטויה בפסיקה.....527

73. הטיפול שקיבלה מנתבע 1 היה טיפול רשלני שתוצאותיו התבטאו בנוזקי גוף ודלקות כרוניות.....527

74. בית-משפט חזר והדגיש לא פעם את חשיבות מינויו של מומחה מטעם בית-המשפט. המומחה הוא ידו הארוכה של בית-המשפט. ישנה חשיבות רבה לעדות מומחה ממונה ניטראלי, ככלי מתווך בין עולם הרפואה לאולם בית-המשפט ומאפשר לבית-המשפט לקבל חוות-דעת ברורה מטעמו שלו בנושאים הטעונים מומחיות, בבחינת "אל נא תעזב אותנו... והיית לנו לעיניים" (במדבר, י, לא).....528

75. הנתבעים נהגו שלא כמצופה מרופא סביר בכל הנוגע לתכנון טיפול השיקום בתובעת ומידת התמיכה של השתלים בשים-לב למחלת החניכיים הקודמת שלה; ומשקבעו גם כי לא פעלו כמצופה מרופאים סבירים בכך שלא דאגו לטפל במחלת החניכיים ובהיגינת הפה לפני התחלת הטיפול באופן שהגביר הסיכוי לכישלונו - אני סבורה כי עלה בידי התובעת להוכיח שהנתבעים התרשלו כלפיה באופן תכנון הטיפול השיקומי ובאופן ביצועו..... 528.

76. בגין רשלנותו של הנתבע, נגרם לתובעת סבל רב במהלך הטיפול, כפי שאף עלה מעדות הנתבע ומעדותה של אירה, בעיקר עקב התמשכות הטיפול, נפילות חוזרות ונשנות של הכתרים והצורך בהחלפתם שבע פעמים, מה שוודאי הסב לה מבוכה וחוסר אונים..... 528.

77. תביעה לנזקי גוף בעילה של רשלנות רפואית, עקב מתן טיפולי שיניים רשלניים, שגרמו לפגיעה עצבית..... 529.

78. תביעת נזקי גוף שהוגשה על ידי התובע בעילה של רשלנות רפואית נטענת בגין טיפולי שיניים שניתנו לתובע על-ידי נתבע 1 במרפאת אוקסל בשנים 2012-2015 - התביעה נדחתה מחמת התיישנות..... 529.